

فرهنگ‌های عاشورایی از کجا می‌آید؟

از پیشینه لغوی و فرهنگی «روضه‌خوانی»، «زنجیرزنی»، «سقای»، «سله (صله)»، «سج»، «سنگ‌زنی» و «سینه‌زنی» چه می‌دانیم و کدام یک از این‌ها در ادبیات کهن ما ریشه دارد؟ به گزارش ایسنا، حسن ذوالفقاری، استاد زبان و ادبیات فارسی و پژوهشگر فرهنگ عامه که چندین پیش از دنیا رفت، در مقاله «فرهنگ‌نامه عاشورا» (کیهان فرهنگی، خرداد ۱۳۷۲، شماره ۹۸) به شرح برخی آیین‌های ایام محرم و عاشورا پرداخته است که در این مجال به بازخوانی برخی از آن‌ها می‌پردازیم.

روضه در لغت به معنای باغ است و رضوان و ریاض گرفته شده از آن. آنجا که حق تعالی فرمود: «روضه من ریاض الجنه» و در اصطلاح مجلسی است که در آن ذکر مصائب امام حسین یا دیگر معصومین و شهدا می‌رود. ذکر مصائب را روضه و ذاکر روضه‌خوان می‌نامند. اما وجه تسمیه:

پروازترین کتابی که از روی آن شرح این مصائب خوانده می‌شد کتاب «روضه‌الشهدا» ی حسین واعظ کاشفی بود. بعدها اصطلاح روضه‌خوانی در باب کتاب‌های دیگری چون «توفان البکاء» و «اسرار الشهداء» و... به کار رفت. رواج روضه‌خوانی بعد از تألیف این کتاب بوده است و از دوران صفویه این گونه مجالس شایع شد. روضه‌خوانی مقدمه پیدایش تعزیه‌خوانی شد.

در مراسم عاشورا برخی دسته‌ها دو چوب یا دو سنگ تراشیده به دست می‌گیرند و با اسلوب خاص در اوراق مانوی به شکل «زنجیری» هر «آمده است و زنجیرزنی عبارت است از عمل زنجیرزدن توسط دسته‌های در محرم. سقای چاقی یا چخ چخی گویند.

از مشاغل است که در ماه محرم عده‌ای بدان مشغول می‌شوند، به نشانه تشنگی سالار شهیدان. سقایان تمثیلی از حضرت ابوالفضل العباس قمر بنی‌هاشم هستند. در «فتوت نامه سلطانی» بای مستقل در باب سقایان آمده است: «... کان الله تبارک و تعالی و سقای سقیم ولهم شراباً طهوراً» و سقای [را] از چهار پیغمبر و دولوی سنگین و متناسب با حرکت دست، سینه‌زنان در اجرای هر چه کشتی برد، ابراهیم، خضر، محمد و...

چرا هنر زنان ارزان‌تر از مردان است؟

شلیستگی وارد شدند. اما شکاف پرداختی همچنان پابرجا است. «گریل» به یک اکتشاف تکان‌دهنده دیگر نیز دست یافته است. در حالی که ارزش اثر یک هنرمند مرد با امضا کردن آن افزایش پیدا می‌کند، ارزش اثر هنری یک هنرمند زن در صورت وجود امضای هنرمند، کاهش پیدا می‌کند؛ گویی که اثر هنری به واسطه زن بودن جنسیت هنرمند تنزل می‌یابد. بگذارید بار دیگر کیفیت را مورد بررسی قرار دهیم. آیا می‌توان گفت که مردان هنرمند بهتری هستند؟ «رنه آدامز» استاد رشته اقتصاد دانشگاه آکسفورد تلاش کرد این فرضیه را محک بزند. او به شرکت‌کنندگان پنج نقاشی اثر هنرمندان مرد و پنج نقاشی اثر هنرمندان زن نشان داد و از آن‌ها خواست که جنسیت هنرمند هر اثر را تشخیص دهند. حدس آن‌ها ۵۰ درصد مواقع درست از آب درآمد. این گواه خوبی بر آن است که هنر مردان تفاوتی با هنر زنان ندارد و در نتیجه بهتر از هنر زنان نیست.

آثار هنرمندان مرد همواره به قیمت بیشتری به نسبت هنرمندان زن فروخته شده‌اند. این موضوع، سالی را در ذهن به وجود می‌آورد: آیا هنر مردان ارزش بیشتری دارد؟ به گزارش ایلنا و به نقل از گاردین، آیا مردان در نقاشی کردن ۱۰ برابر بهتر از زنان هستند؟ اگر مصاحبه سال ۲۰۱۵ «گورگ بازلینر» هنرمند آلمانی یا گاردین را شنیده باشید ممکن است اینطور فکر کنید. او در گفت و گو با گاردین گفته بود: «زنان خیلی خوب نقاشی نمی‌کنند. این یک حقیقت است. بازار دروغ نمی‌گوید.»

بله بازار فروش آثار هنری این طرز فکر را به وجود می‌آورد که هنرمندان مرد بسیار بهتر از هنرمندان زن هستند. عنوان گران‌ترین تابلو نقاشی که تاکنون فروخته شده است به «سالواتور موندی» اثر «لئوناردو داوینچی» تعلق دارد که به قیمت ۴۵۰ میلیون دلار به فروش رسید؛ این در حالی است که رکورد گران‌ترین تابلو نقاشی یک هنرمند زن به یکی از نقاشی‌های «جورجیا اوکیف» تعلق دارد که به قیمت ۴۴.۴ میلیون دلار فروخته شد.

البته که این قیاس عادلانه نیست. در بیشتر تاریخ بشریت، زنان اجازه نداشتند همچون مردان در هنر فعالیت کنند، در نتیجه استادان زن قدیم کمتری به نسبت مردان وجود دارد. اما حتی در فهرست هنرمندان زنده جهان نیز «جف کوئز» با یک اثر هنری ۹۱ میلیون دلاری رکورد را در اختیار دارد، این در حالی است که گرانترین اثر متعلق به یک هنرمند زن زنده فقط ۱۲.۵ میلیون دلار است. «هلن گریل» نویسنده کتاب «زن‌ها نمی‌توانند نقاشی بکشند» قیمت ۵۰۰ تابلو نقاشی که در سراسر جهان فروخته شده است را مورد بررسی قرار داد و دریافت به ازای هر یک پوندی که یک هنرمند مرد برای اثرش دریافت می‌کند ۱۰ پنس عاید هنرمند زن می‌شود.

او در گفت و گویی با «مری آن سیگهارت» (نویسنده این گزارش) برای ساخت مستند رادیو ۴ «بی بی سی» گفت: «این شوکه‌کننده‌ترین شکاف ارزش جنسیتی که تاکنون در یک صنعت با آن مواجه شده‌ام.»

بله، این تفاوت واقعاً شوکه‌کننده است. در برخی از مواقع، زنان ۷۰ درصد از دانشجویان کالج هنر را تشکیل داده‌اند و بر اساس

فقط کافی است نگاهی به «داستان هنر» نوشته «ارنست گامبریج» نگاهی بیندازید. این کتاب همچنان پرفروش‌ترین کتاب هنری جهان است و دانشجویان هنر نقاط مختلف جهان آن را مطالعه می‌کنند. در این کتاب ۶۸۸ صفحه‌ای فقط به یک هنرمند زن اشاره شده است. پس «آرتیزیا جنتیلیسکی» چه می‌شود؟ یا «فریدا کالو»؟ یا «اوکیف»؟ و فقط باید مجموعه‌های موزه‌ها را تماشا کنید تا متوجه شوید چقدر هنوز مردسالارانه هستند. وقتی اثر یک هنرمندی توسط یک موزه خریداری شود، ارزش آثار او رشد می‌کند. همین اتفاق زمانی که اثر هنرمندی به طور موقت به نمایش گذاشته می‌شود نیز تکرار می‌شود. اما خبر خوب اینجاست که جهان کم کم رو به تغییرات قدم برداشته است. موزه‌ها سعی می‌کنند توازن را در مجموعه‌هایشان برقرار کنند. حتی مسئولان برخی از این موزه‌ها آثار هنرمندان مرد را به فروش می‌رسانند تا با پول آن آثار هنری بیشتری که توسط هنرمندان زن خلق شده‌اند را خریداری کنند. حراجی‌ها به آثار هنری زنان روی آورده‌اند و حضور هنرمندان زن در بینال ونیز امسال نیز بسیار پررنگ بود.

توجه مجموعه‌داران نیز به آثار هنری زنان جلب شده است. با اینکه قیمت پایه آثار هنری زنان بسیار کم است اما سرعت رشد قیمت آن‌ها از مردان بیشتر است.

کتاب «پریشانی‌های ترلس جوان» نوشته روبرت موزیل با ترجمه محمود حدادی منتشر شده است. به گزارش ایرنا، این کتاب در ۲۰۳ صفحه با شمارگان ۱۱۰۰ نسخه و با قیمت ۸۰ هزار تومان در فرهنگ نشر نو با همکاری نشر آسیم عرضه شده است. در یادداشت محمود حدادی، مترجم درباره رمان «پریشانی‌های ترلس جوان» آمده است: فضای رمان «ترلس جوان» به اتریش در سرآغاز قرن بیستم، و به سال‌هایی برمی‌گردد که این کشور در قالب امپراتوری اتریش-مجارستان بر بسیاری ملت‌ها و اقوام اسلام و فرمان‌روایی قهرآمیز داشت. در این داستان شخصیت‌ها با نگرش خردستیز و کنش خشونت‌باز خود، همچون نماینده و نماد انحطاط اشرافیت جامعه‌ای ظاهر می‌شوند که در آن -چنان‌که بر مثال ترلس جوان می‌بینیم- نیک‌خواهی خانه‌نشین، و منطق آشفته می‌شود، و جست‌وجو در پی یقین، درد و درماندگی به همراه می‌آورد. اگرچه در کتفه جان این جوان نیک‌خواه هم - به گواهی مکرر همین رمان- خطر جهش به سوی شرّ حضور، حضوری هرچند خفیه‌تر دارد. واقعیت وقوع قاشیسم در قاره اروپا چند دهه بعد از نگارش این رمان، تأییدی دردناک بر نگاه نهان‌بین این نویسنده آلمانی‌زبان بود. در نوشته پشت جلد کتاب هم آمده است: روبرت موزیل

عکس روز:

تعزیه حرابین ریاحی در لامرد - فارس

امروز شما

مهر به زودی با لجبازی و بی‌منطقی‌ات، دوست یا همسرت را کلافه می‌کنی. بهتر است کمی با خود خلوت کنی و در رفتار تجدیدنظر کنی چون در نهایت خود متضرر خواهی شد.

آبان عشق یا خود طوفانی دارد که از آن باید پیدا کرد و آن را برطرف نمود. به دیگران کمک کن تا در شرایط مشابه آنها نیز تو را یاری کنند.

آذر این پرخاشگری و هیجان ظاهری است. در اعماق او احساس عاطفی رقیق و نابی وجود دارد که باید آن را کشف کرد. هرگز نمی‌توان بر اساس ظاهر آدم‌ها قضاوت کرد.

دی وقتی کسی تو را دوست دارد و خالصانه این دوستی را در عمل ثابت کرده است، نباید نسبت به او بی‌تفاوت بود یا دست به کارهایی زد که او را نسبت به خود دلسرد و مأیوس ساخت.

مرداد نباید رقیب خود را دست کم گرفت. مشکلات ساده و عادی را نباید دست کم گرفت چون در آینده همین مشکلات کوچک به بحران و اختلافات بزرگ ختم می‌شود.

شهریور کسی هست که تو را دقیق می‌شناسد و همیشه در سختی‌ها در کنار تو بوده است اما تویی اعتنا از کنارش می‌گذری. باید قدر او را بدانی و دوباره آنها را به جوی بازگردانی تا امید تازه‌ای در زندگی پیدا کنی.

شهروند عکاس

عکس‌های حرفه‌ای خود را با کیفیت مطلوب به آدرس ایمیل روزنامه طلوع ارسال

toloudaily@gmail.com

کنید تا در روزنامه درج گردد